

Олег Голота, як голова громадської організації Освітній центр «Довкілля», залучає спеціалістів з усіх освітніх галузей для розроблення змісту стройових пісень, змагань соколят на уроках у довкіллі, ігор соколят на уроках у довкіллі [3].

Висновок: всі українські діти мають зростати як соколята. Діти дошкілля та початкової школи мають вивчати модель освіти для сталого розвитку «Довкілля» [4], яка включає уроки в довкіллі. На цих уроках діти мають можливість співати стройові пісні «Ми соколята – ми діти України», змагатись, хто далі добіжить (долетить), грати в сокільські ігри тощо. Це обумовить, як розумовий розвиток дітей, так і їх оздоровлення та підготовку до військових знань. А головне, соколята будуть зростати патріотами України.

Література

1. Роман Расевич. Сокільство в українській школі: 25 років поспіль. Граматика любові : [науково-публіцистичне видання] / укладач В. Р. Ільченко; під редакцією В. Р. Ільченко та В. А. Продаєвича. Полтава, Одеса: 2017. С. 203-204. URL: <https://www.facebook.com/groups/778488685585903/files/>
2. Роман Расевич, завідувач лабораторії Дитячого Сокільства ІПВ НАПН України. URL: <https://www.facebook.com/r.rasevych>
3. Ільченко О. Г., Голота О. В. Роль освітнього середовища у формуванні образу світу учнів. *Збірник матеріалів II Міжнародних педагогічних читань пам'яті О. Я. Савченко «Контексти творчості Олександри Яківни Савченко. Уміння вчитися як ключова здатність здобувачів початкової освіти в реаліях воєнного стану»*. Київ, 3 листопада 2022 р. (наукове електронне видання) / за заг. ред. Олега Топузова, Оксани Онопрієнко : Ін-т педагогіки НАПН України. Київ : Видавничий дім «Освіта». 2022. С. 37-41.
4. Гуз К.Ж., Зелюк В.В., Ільченко В.Р. Ідеї економічного світогляду в освіті для сталого розвитку суспільства. «Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка» : наук. фах. журн. 2023. № 3 (53). С. 206-212. URL: <https://drive.google.com/file/d/1RYjazf3fuaudrWkRu26f-3FuUATb3TjS/view>

БЕЗПЕЧНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ У ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВІЙНИ В УКРАЇНІ

Горшкова Г.В.

Хортицька національна академія
sirius40@gmail.com

В умовах війни в Україні гостро постає питання щодо створення безпечного освітнього середовища у закладах дошкільної освіти. У перші місяці війни всі заклади освіти країни перейшли на дистанційну форму навчання, чому передував досвід часів карантину Covid-19. Головним у цей час було забезпечити життя дітей. Зі стабілізацією фронту більшість закладів освіти центральних та західних регіонів України повернулись на очну або змішану форму навчання, а низка східних та південних областей залишається суто на дистанційному навчанні.

Мета дослідження – теоретичний аналіз та осмислення поняття безпечного освітнього середовища у закладах дошкільної освіти в умовах війни в Україні.

Методи й організація дослідження: аналіз теоретичного матеріалу та результатів моніторингу вебсайтів закладів дошкільної освіти України.

Результати. Питання освітнього середовища мирного часу (до лютого 2022) розглядалися науковцями в аспекті безпеки життєдіяльності: О. Долинна, Т. Андрєєва, А.І ванчук, Л. Загоруйко, О. Карпенко, Л. Карнаух, Т. Коломoeць, І. Луценко, Л. Макаренко та ін.; психологічного комфорту та унеможливлення булінгу і дискримінації у роботах А. Богуш, Л. Карнаух, О. Добoш, Б. Мажець, О. Козлюк та ін.

Т. Палько, Л. Ходанич у мирний час під поняттям «освітнє середовище» розуміють «сукупність об'єктивних зовнішніх умов, факторів, соціальних об'єктів, необхідних для успішного функціонування освіти» [3]. Це певна система умов та впливів на формування особистості, можливостей для її розвитку, що містяться в соціальному, просторовому та предметному оточенні [3]. Освітнє середовище передбачає низку компонентів: безпечні умови навчання, емоційне благополуччя учасників освітнього процесу (дітей, батьків, педагогів), відсутність проявів насильства та дискримінації, дотримання норм і прав психологічної, фізичної, соціальної та інформаційної безпеки кожного з учасників, забезпечення безпечних та комфортних умов навчання дітям та праці педагогам.

В умовах війни в Україні поняття «безпечне освітнє середовище» набуває іншого значення: збереження життя дітей та наявність обладнаних укриттів. Проблему безпечного освітнього середовища, наразі в закладах дошкільної освіти, на даний час вивчено недостатньо, але визначено у низці нормативних документів [1; 4] та висвітлено у роботах М. Чепіль, О. Косенчук, О. Стягунової, Т. Фасолько, Г. Олійник, Г. Горшкової та ін.

Наявність безпечного освітнього середовища передбачає організацію безпечного освітнього простору, який «передбачає тісний контакт людини із оточуючим її освітнім середовищем, у результаті чого відбувається осмислення і пізнання всіх елементів-носіїв культури; відповідно облаштована територія, на якій відбувається навчання та виховання» [3]. Сучасна нормативно-правова база (Лист ДСНС №03-1870/162-2, Лист МОН №1/4428-22, Лист МОН №1/3845-22, Лист МОН №1/3737-2) надає кожному закладу дошкільної освіти певну автономію під час створення безпечного освітнього простору щодо форм організації освітнього процесу, наявності безпечного фізичного і психологічного простору, умов і засобів для надання якісних освітніх послуг тощо. Безцінним для нашої країни є досвід Ізраїлю із забезпечення безпечного освітнього простору та процесу [2]. О. Косенчук, О. Стягунова наголошують, що для організації безпечного освітнього простору в закладах дошкільної освіти України важливим є наявність надійних сховищ, постійна готовність педагогів й іншого персоналу до небезпеки та викликів війни, вміння діяти в екстремальних ситуаціях тощо [2]. Маємо зазначити, що у прифронтових областях зазначене вище важко забезпечити, а освітній процес відбувається тільки дистанційно як єдиний можливий, хоча і не дуже ефективний і сприятливий як для певних категорій дітей (раннього віку, молодшого дошкільного віку та з особливими освітніми потребами), де велике навантаження щодо його організації припадає на батьків, які не є педагогами у своїй більшості.

Висновки. Безпечне освітнє середовище у закладах дошкільної освіти в умовах війни в Україні у першу чергу передбачає наявність укриттів та збереження життя дітей з максимальним дотриманням (на скільки це можливо в конкретних умовах кожного освітнього закладу) всіх класичних складових цього поняття щодо мирного часу. Питання болісне для українського суспільства, досвід педагогів країни вивчатиметься не тільки вітчизняними вченими, а й закордонними науковцями.

Література:

1. Безпечне освітнє середовище в умовах воєнного стану : на що звернути увагу директору школи. *Державна служба якості освіти України* : Урядовий портал. URL : <https://www.kmu.gov.ua/news/bezpechne-osvitnie-seredovishche-v-umovakh-voiennoho- stanu-na-shcho-zvernuty-uvahu-dyrektoru-shkoly> (дата звернення : 08.09.2024).
2. Косенчук О. Г., Стягунова О. О. Безпека освітнього простору закладів дошкільної освіти в умовах воєнного стану. URL : Перегляд БЕЗПЕКА ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ (snu.edu.ua) (дата звернення : 07.09.2024).
3. Палько Т. В., Ходанич Л. П. Нова українська школа : короткий словник термінів. URL : <https://richanskazos.com.ua/nova-ukrajinska-shkola-korotkyj-slovyk-terminiv/> (дата звернення : 09.09.2024).

4. Про організацію безпечного освітнього простору в закладах дошкільної освіти та обладнання укриттів : лист МОН від 20.06.2023 р. No 1/8820-23. URL : <https://document.vobu.ua/doc/20325> (дата звернення :08.09.2024).

5. Фасолько Т. С., Олійник Г. І., Горшкова Г. В. Створення безпечного та здорового освітнього середовища в закладах дошкільної освіти. *Педагогічна Академія: наукові записки*. 2024. № 8. <https://doi.org/10.5281/zenodo.12652622>

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ І УПРАВЛІННЯ В СИСТЕМІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ

Дем'янюк А. В.

*Західноукраїнський національний університет
demyanyuk.antonina@gmail.com*

Актуальність дослідження особливостей організації і управління в системі дошкільної освіти в сучасних умовах в Україні зумовлена реформами освітньої системи та потребою адаптації до викликів сучасності. В умовах децентралізації, змін законодавчої бази та впровадження новітніх педагогічних технологій, ефективне управління дошкільними закладами стає ключовим для забезпечення якісної освіти та виховання дітей. Також важливо враховувати соціально-економічні умови, зростаючу роль інклюзивної освіти та потребу в підвищенні професійної компетенції керівників і педагогів. Важливість забезпечення безпеки освітнього простору закладів дошкільної освіти в умовах воєнного стану набула особливого значення. Захист життя та здоров'я дітей, педагогів і персоналу є пріоритетом, що вимагає впровадження спеціальних заходів, таких як облаштування укриттів, забезпечення систем раннього оповіщення та евакуації. Крім того, необхідно адаптувати освітні програми для психологічної підтримки дітей в умовах стресу та невизначеності. Це сприяє створенню безпечного й стабільного середовища, яке дозволяє продовжувати освітній процес навіть у надзвичайних обставинах.

Метою дослідження питань організації і управління в системі дошкільної освіти в сучасних умовах в Україні є виявлення та аналіз основних аспектів і викликів управління дошкільними закладами в умовах змін та реформ, а також окреслення пріоритетних напрямів для підвищення їхньої ефективності. Дослідження спрямоване на вивчення нових підходів до організації освітнього процесу, управління персоналом та забезпечення безпечного середовища для дітей з урахуванням сучасних соціально-економічних обставин в Україні.

Сучасна дошкільна освіта ґрунтується на засадах якості, доступності та послідовності, формуючи єдину систему розвитку дітей раннього та дошкільного віку. У 2021 р. був оновлений Державний стандарт дошкільної освіти – Базовий компонент [2], де вдало інтегровані традиції української дошкільної освіти з міжнародними нормами [1, с. 102].

Доцільно відзначити, що нормативно-правове забезпечення організації і управління в системі дошкільної освіти здійснюється згідно наступних основних законодавчих документів:

– Закон України «Про освіту» [4] – є основним законодавчим актом, який регулює всю систему освіти в Україні, включаючи дошкільну освіту. Він визначає принципи, структуру, стандарти та завдання освітньої системи, а також закріплює права і обов'язки учасників освітнього процесу. Закон встановлює загальні положення щодо освітніх рівнів, забезпечення якості освіти та інклюзивної освіти.

– Закон України «Про дошкільну освіту» [3] – спеціалізований закон, який регулює питання, пов'язані безпосередньо з організацією дошкільної освіти. У новій редакції Закон ухвалений Верховною Радою України 6 червня 2024 р. і підписаний